

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра загальноправових та політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ

Освітня програма: _____ Політологія _____

Спеціальність: _____ 052 Політологія _____

Галузь знань: _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____

Ступінь вищої освіти: _____ магістерський _____

Затверджено на засіданні кафедри
загальноправових та політичних наук

Протокол №12 від 10 липня 2020 р.

м. Запоріжжя, 2020 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Методологія політичної науки</i>
Рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський) рівень</i>
Викладач	<i>Сергієнко Тетяна Іванівна, кандидат політичних наук, доцент</i>
Контактна інформація викладача	<i>+380(61)7698626 kafedra_zpn@zpn.edu.ua, kafedrazpn@gmail.com</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>Згідно з розкладом</i>
Обсяг дисципліни	<i>Кількість годин для денної форми – 90; кредити – 3, розподіл годин (лекції – 14, семінарські – 14, самостійна робота – 60), вид контролю – залік</i>
	<i>Кількість годин для денної форми – 90; кредити – 3, розподіл годин (лекції – 4, семінарські – 2, самостійна робота – 84, контрольна робота - 1), вид контролю – залік</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<i>Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни «Методологія політичної науки» базується на знаннях, одержаних при вивченні гуманітарних і соціально-економічних дисциплінах.</i>	
<i>Постреквізити навчальної дисципліни. Здобуті здобувачем вищої освіти знання при вивченні дисципліни «Методологія політичної науки» є обов'язковими для таких складових подальшого навчання: «Порівняльна політологія», «Методика викладання суспільствознавчих дисциплін», переддипломна практик, кваліфікаційна дипломна робота.</i>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:</i>	
<u><i>загальні компетентності:</i></u>	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</i> • <i>здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</i> • <i>здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</i> • <i>здатність генерувати нові ідеї (креативність).</i> • <i>вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</i> • <i>здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</i> 	
<u><i>фахові компетентності:</i></u>	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.</i> • <i>застосування політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.</i> • <i>здатність використовувати широкий спектр політологічних теорій, концептів і методів для інтерпретації та змістовного аналізу політики</i> • <i>здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати складні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.</i> • <i>розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</i> 	
<u><i>результати навчання:</i></u>	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез.</i> • <i>постійно вчитися та оволодівати сучасними професійними знаннями.</i> • <i>проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел.</i> • <i>знати нормативну та позитивну політичну теорію, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію.</i> • <i>розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології,</i> 	

світової політики та політики окремих країн та регіонів.

- *застосовувати політологічні поняття, теорії і методи до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.*
- *використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для інтерпретації та змістовного аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.*
- *фахово виконувати політико-організаційні експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.*

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія політичної науки» є підготовка майбутніх спеціалістів з політології, які можуть організувати наукове дослідження із застосуванням спеціальних методик та технології політологічних досліджень.

5. Завдання вивчення дисципліни

Оволодіння знаннями щодо видів сутності та видів наукових досліджень та науково-дослідних робіт та вимог ВАК України до наукових публікацій, законів і категорій логіки науки та логічними формами наукового мислення, методологічних рівнів, принципів і методів наукового пошуку, та напрацювання навичок у їх використанні, застосуванні, організації та здійсненні наукового дослідження та оформлення з оприлюдненням результатів наукових досліджень (в т.ч. магістерської роботи).

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна методика наукової творчості.

Тема 1. Наука як сфера людської діяльності.

✓ Наука та її основні поняття

✓ Наукова діяльність

Наука - це сфера людської діяльності, спрямована на вироблення нових знань про природу, суспільство і мислення.

Як специфічна сфера людської діяльності вона є результатом суспільного розподілу праці, відокремлення розумової праці від фізичної, перетворення пізнавальної діяльності в особливу галузь занять певної групи людей. Необхідність наукового підходу до всіх видів людської діяльності змушує науку розвиватися швидшими темпами, ніж будь-яку іншу галузь діяльності.

Тема 2. Методологія та методи наукового дослідження.

✓ Сутність методології, її функції та принципи.

✓ Загальнонаукова та конкретно наукова методологія.

✓ Методи емпіричного дослідження.

✓ Методи, що використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівнях дослідження.

✓ Методи або методологія, що використовуються на теоретичному рівні дослідження

Накопичення наукових фактів у процесі дослідження — це творчий процес, в основі якого завжди лежить задум ученого, його ідея.

У філософському визначенні ідея — це продукт людського мислення, форма відображення дійсності. Ідея відрізняється від інших форм мислення тим, що в ній не тільки відображається об'єкт вивчення, а й міститься усвідомлення мети, перспективи пізнання і практичного перетворення дійсності. Тому важливе значення має історичне вивчення не лише об'єкта дослідження, а й становлення та розвитку знань про нього.

Стратегічні методологічні положення і принципи знаходять своє тактичне втілення в методах дослідження.

Метод (гр. *metodas*) — спосіб пізнання, дослідження явищ природи і суспільного життя. Це також сукупність прийомів чи операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності, підпорядкованих вирішенню конкретного завдання. Різниця між методом та теорією має функціональний характер: формуючись як теоретичний результат попереднього дослідження, метод виступає як вихідний пункт та умова майбутніх досліджень.

У найбільш загальному розумінні метод — це шлях, спосіб досягнення поставленої мети і завдань дослідження. Він відповідає на запитання: як пізнавати.

Тема 3. Організація наукового дослідження.

✓ Сутність та основні етапи організації досліджень

✓ Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження

✓ Конкретизація проблеми дослідження

✓ Основи методики планування наукового дослідження

✓ Робота над статтями та доповідями.

Визначальним чинником прогресу суспільства є розвиток науки і техніки, підвищення добробуту його членів, їхнього духовного та інтелектуального зростання. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти. Наукова діяльність в Україні законодавчо закріплена у Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність», який був прийнятий 18 грудня 1991 р. Цей закон визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку науково-технічної сфери, створює умови для наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку.

Кожне наукове дослідження після вибору теми (розроблення ідеї) починається з детального ознайомлення, вивчення та критичного осмислення вже опублікованих за даною темою літературних джерел. Ознайомлення з опублікованими науковими працями варто починати зі «швидкого» читання, яке повинно відповісти на питання, чи варто уважно вивчати дану публікацію. Після перегляду всіх наявних на даний момент літературних джерел можна приступати до «повільного» читання, тобто до глибшого їх вивчення. При читанні відібраного матеріалу доцільно робити детальні помітки, бо заздалегідь не завжди відомо, що з цього матеріалу може знадобитись, а повторний пошук призведе до зайвої втрати часу. При цьому велике значення має обробка записів по мірі їх накопичення. Систематизувати та зберігати записи рекомендується відповідно до початкового плану досліджень з подальшим уточненням та вилученням зайвого. Подальша обробка матеріалу проводиться з метою визначення повноти зібраної інформації.

Тема 4. Методологія та методи досліджень у політичній науці. Типи досліджень у політичній науці.

- ✓ Загальні методи дослідження політичних об'єктів (підходи).
- ✓ Загальнологічні методи дослідження в політології.
- ✓ Методи емпіричних досліджень в політології

Умовно методи, якими користується політологія при вирішенні дослідницьких завдань їх можна поділити на три групи :

Перша - загальні методи дослідження політичних об'єктів (підходи). До них відносяться: соціологічний підхід - заснований на визнанні соціальної зумовленості політичних явищ, у тому числі впливу на політичну систему економічних відносин, соціальної структури, ідеології та культури. Системний підхід, якому політологи надають особливу пізнавальну цінність.

Типологію експертно-аналітичної діяльності можна представити наступним чином: За просторово часовими характеристиками предмету дослідження розрізняють: Ситуаційну (тут і тепер) експертно-аналітичну діяльність. Вона орієнтована на чітко обмежену в просторі і часі проблему. Стратегічну (минуле-сучасне-майбутнє) експертноаналітичну діяльність.

Тема 5. Якісні методи дослідження у політології. Кількісні методи досліджень у політичній науці.

- ✓ Якісні та кількісні методи досліджень у політичній науці.
- ✓ Кількісні методи досліджень у політичній науці

Методи, які застосовуються в політології можна розділити на якісні та кількісні. До якісних методів відносяться: метод спостереження; метод експерименту; аналіз документів; метод дискурс-аналізу; експертне опитування; метод дельфі; метод патерн; ситуаційний аналіз (кейс-стаді) політичних проблем; івент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій і процесів; метод фокус-груп, організування і проведення фокус-дискусії; метод контент-аналізу.

До кількісних методів відносяться: Опитування; Статистичні методи політичних досліджень; Метод моделювання в політології; Математичне моделювання в політичних дослідженнях; Теоретико-ігрове моделювання у політології; Теорія графів у політичних дослідженнях; Теорія індексів у політології; Математичні підходи.

Способами наочного подання кількісної інформації в політичних дослідженнях є: - Графічні способи подання політологічної інформації; - Картограми і картодіаграми як методи унаочнення інформації у політології

Тема 6. Аналіз політичного документа.

- ✓ Роль інформації у наукових дослідженнях та класифікація наукових документів
- ✓ Структура та призначення наукових документів
- ✓ Принципи збору інформаційного матеріалу

Основою будь-якого наукового дослідження є інформація - сукупність повідомлень, яка визначає міру знань про ті чи інші явища, факти, події та їх взаємозв'язок. За даними ЮНЕСКО, у сфері виробництва і поширення інформації у промислово розвинутих країнах зайнято більше половини населення. Крім того, інформація в сучасному світі стає одним із різновидів експорту.

Всі елементи дослідницької діяльності тісно пов'язані зі збором, переробкою та зберіганням інформації.

Тема 7. Підготовка наукових публікацій, рефератів, доповідей з політології.

- ✓ Сутність науково-дослідницька діяльність студентів
- ✓ Вивчення першоджерел як основна форма наукової роботи студентів.
- ✓ Робота над статтями та доповідями.

Для майбутнього вченого важливо оволодіти технікою написання статей і підготовки доповідей на конференціях не тільки з точки зору задоволення вимог щодо кількості та рівня публікацій, а й з позицій сприйняття їх слухачами та читачами. Це зобов'язує до певної логіки побудови доповіді чи статті, високої вимогливості до їхніх форми, стилю й мови.

Опублікувати статтю - це означає зробити матеріал надбанням Фахівців для використання в їхній роботі. Отже, треба писати просто і зрозуміло. Слід уникати як передчасних публікацій, так і зволікання і Публікаціями.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
1	Наука як сфера людської діяльності	л / сем / срс	2 / 2 / 5	0 / 0 / 12
2	Методологія та методи наукового дослідження	л / сем / срс	2 / 2 / 5	2 / 0 / 12
3	Організація наукового дослідження.	л / сем / срс	2 / 2 / 10	2 / 0 / 12
<i>Модульний контроль</i>				
4	Методологія та методи досліджень у політичній науці. Типи досліджень у політичній науці.	л / сем / срс	2 / 2 / 10	0 / 0 / 12
5	Якісні методи дослідження у політології. Кількісні методи досліджень у політичній науці	л / сем / срс	2 / 2 / 10	0 / 0 / 12
6	Аналіз політичного документа	л / сем / срс	2 / 2 / 10	2 / 0 / 12
7	Підготовка наукових публікацій, рефератів, доповідей з політології. Вивчення першоджерел як основна форма наукової роботи	л / сем / срс	2 / 2 / 10	0 / 0 / 12
<i>Модульний контроль</i>				
<i>Підсумковий контроль</i>			<i>Залік</i>	

8. Самостійна робота

Самостійна робота – це вид розумової діяльності, за якої студент самостійно (без сторонньої допомоги) опрацьовує в кожному змістовному модулі перелік тем (на основі опрацювання інформаційних джерел веде пошук відповідей на актуальні питання, вирішує практичні питання, складає тести, вирішує задачу або ситуаційну вправу, виконує інші завдання на основі знань, отриманих з підручників, книг, лекцій, практичних занять). Головною метою самостійної роботи є формування самостійності суб'єкта, що вчиться, формування його вмінь, знань і навичок.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Методологія політичної науки» виокремлено такі види самостійного навчання студента:

- 1) відпрацювання тем лекцій та семінарських занять, виконання самостійних робіт;
- 2) підготовка доповідей, презентація результатів власних досліджень та проекту;
- 3) підготовка до модульного контролю та іспит;
- 4) робота з інформаційними джерелами та ін.

Кожен із зазначених видів потребує від студентів наполегливої самостійної праці. Насамперед, потрібно, щоб кожен студент у процесі навчання дотримувався гігієни розумової праці. Викладач дисципліни на початку вивчення дисципліни проводить настановне заняття, особливо зі студентами, які оформили індивідуальний графік навчання.

Здійснюється самостійна робота безпосередньо через зміст і методи всіх видів навчальних занять. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від аудиторних навчальних занять час. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, регламентується робочим навчальним планом.

Завдання до самостійної роботи мають унеможливити механічне заучування студентами фактичного матеріалу або поверхове знайомство з явищами та процесами. Для отримання позитивної оцінки студент повинен не просто продемонструвати володіння певним обсягом

знань, а й уміти розв'язувати певні елементи наукових проблем, аналізувати та систематизувати отримані дані, знаходити оригінальні рішення на підставі самостійно здобутої інформації, формулювати й відстоювати власну точку зору. Йдеться, передусім, про самостійне опрацювання навчальної, наукової та довідкової літератури. Рекомендованим елементом цієї роботи студентів є ведення записів (допускається й електронний варіант або презентація). Такий підхід сприяє кращому засвоєнню фактичного матеріалу, дає можливість зберегти його в зручному для використання вигляді. Рівень виконання студентом самостійної роботи враховується при виставленні підсумкової оцінки за змістовими модулями навчальної дисципліни.

Студенти мають змогу отримати завдання та завантажити свої напрацювання в систему дистанційного навчання (moodle) НУ «Запорізька політехніка» (<https://moodle.zp.edu.ua/>).

Теми	Кількість годин для денної форми навчання	Кількість годин для заочної форми навчання
Міжнародна наукова співпраця України	4	15
Національні школи політичної науки	7,5	16
Виховання творчих здібностей	7,5	16
Статистичні методи політичних досліджень	7,5	16
Складання плану науково - дослідної роботи	7,5	15
Способи наочного подання кількісної інформації в політичних дослідженнях	7,5	16
Правила оформлення результатів наукових досліджень	7,5	16
Разом	60	110

Консультативна допомога студенту надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і студента за графіком консультацій <https://zp.edu.ua/kafedra-zagalnopravovuyh-ta-politychnyh-nauk/>;
- листування за допомогою електронної пошти kafedra_zpn@zp.edu.ua (у форматі 24/7);
- відеозустріч, аудіоспілкування або чат консультації (за графіком консультацій викладача).

9. Система та критерії оцінювання курсу

Зведена таблиця набору балів за семестр

Бали за навчальний семестр	Розподіл балів за змістовними модулями	
	1 зміст. модуль (максимум балів)	2 зміст. модуль (максимум балів)
Поточний контроль	60	60
Модульний контроль (МК)	40	40
Всього по змістовним модулям 1 та 2	100	100
Всього за вивчення дисципліни	100 (3M1 + 3M2 / 2)	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
85-89	добре	
75-84		
70-74		
60-69	задовільно	

35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Політика курсу

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента). Відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). Самостійну роботу студент виконує у системі дистанційного навчання (<https://moodle.zp.edu.ua/>). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інші) аудиторні види занять та завдань також можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання.

Політика дедлайнів. Студент зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) студент має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.

Політика академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях.

Політика дотримання прав та обов'язків студентів. Права і обов'язки студентів відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і студентом в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».